

CORONEBURGV M.



ELANDIAM, regiam, & præstantissimam Daniæ insulam, inter alia peregre castra & oppida, vnica præ cæ-
teris inuicta, & planè inexpugnabilis arx decenter exornat. CORONEBURGV M. hæc dicitur, situ & mirabili o-
pere adeo munita, vt. nisi ab his, quos vitæ tædeat propriæ, tentari, nedum expugnari queat. Ita, vt non imme-
ritò regionis vniuersæ, arcium oppidorumq; teneat principatum, atq; à præeminentia, regio sit cõdecorata cog-
nomine Hæc, sereniss. Daniæ Rege Friderico Secundo ita ordinante, & idea vniuersa disponente, vetere arce hoc
loci funditus diruta, excitata est, extremæ insulæ Zelandicæ oræ præsidio, ac tractus marini, quem Sunt, indige-
rant, defensionis, maximis & innumerabilibus vndiq; conquisitis saxis, interq; compacta, & fistucata ingentium
arborum robora, compactis atque conclusis, ac loco fundamenti demersis, tam valida est ex ipso maris fundo

educta, vt immanes pelagi fluctus, magno pronolutos procellis, atq; ad vallum murosque horrissono boatu ac
fremitu illisos, citra vllius periculi metum, sustinere, queat. Mirantur exteri symmetriam & harmoniam structuræ Italicæ, mirantur
quotquot hoc castru intuentur, qui Danica rura vel maria lustrat. Nam foueis vallis, propugnaculis, machinisq; grãdioribus, colubris,
serpentinarijs, pluteis, mortarijs muralibus, varijs & admirandi generis munitionibus, sulphureo nitratoq; puluere, & omnis generis co-
meatu usq; adeo instructa, vt vix alia, quod constanter dixerò, totius Europæ huic arti comparari debeat. Hoc fatentur ingenuè, quot-
quot in remotissimis orbis regionibus, reru visu dignarũ curiosi observatores fuere, tã exteri, quàm Regiæ Maiestatis subditi. Quales
inter primos Henricus Ramel, Gerardus Ranzouius, Benedictus & Nicolaus Alefeldij, omnes remotissimis peregrinationibus culti.

INTVS, magnificis ac planè regijs, cõclauibus, cubiculis, porticibus, menianis, ad stuporem, magnifice exornata, quæ picturis rape-
tisq; vestita, in quibus omnes Daniæ Reges ac uenustè depicti videntur, supernè, sculpturis polita & auro obducta resplendent. Tecta
cupreis obducta laminis, pauimenta diuersi generis coloribus variata nitent. Muri cæsis ad normam lapidibus constant, foueæ aquis
instructæ, eodem lapidum genere, à fundo ad summum usq; vtrinq; munitæ. Regia in hac Arce culina, prout etiam balnearium hypo-
caustum, in quo vtenilia omnia, diuesq; supellex tota argentea. Media Arce, area est ampla, & visu iucundissima. Nam quoquò ver-
sum oculorum aciem pandas, vel turres præcellas, vel restum, sole splendente ad instar auri nitens, vel muros, magno ingenio elegan-
tiq; structuræ artificio, & fenestris conspicuis ornatos porticus & regiam familiam, delectamq; nobilitatem passim inambulantem, &
aream tam spaciosam ac laram occupantem videbis. In qua, institutis theatris & schenis, comædiæ exhiberi, ignes volatiles projici, spe-
ctacula, ludij, triumphij, decursiones equestres, solennia hastarum ludicra institui possunt. Torneumata vocant, in quibus cataphracti,
hastas vibrare, simulato & ludicro conflictu, ad exercitia equestria informari solent. Quin & fons largus ex cupro conflatus nitentibus
aquis abundans, areæ medium occupat, tantis ornamentis illustris, planè vt intuentibus sit admirationi, cuius structura, incredibili
sumptu facta. Videntur illic statuaræ æræ, fusili opere, iusta hominis magnitudine, raro ac nobili artificio factæ, varias orbis nationes
accuratè representantes, quæ bombardas, clypeos, arcus, gladios, & diuersorum generum arma, pro nationum diuersitate, gestant, ex
quibus dulcem Arcis necessitatibus aquam, copiosa vberitate emittunt. Ad Arcis mœnia, qua mare & Huenam insulam respiciunt, vi-
dere est admirandæ molis, & prorsus stupendæ magnitudinis saxum, quod planè nullis viribus humanis loco moueri posse videba-
tur, huc iussu Regis pertractum, cum hac inscriptione.

ANNO M. D. LXXX. FRIDERICVS II. DANIAE REX, CVRAVIT HOC SAXVM A PRIMO SVO LOCO VBI
VICISSIM ALIVS SVBROGATVS EST LAPIS, AD HVNC DEVOLVI LOCVM.

HIC Zelandia & Schania prominentibus vtrinq; promontorijs, ita propè coeunt, vt vix parui milliarij inter se relinquant maris
spacium, quod vocatur, Der Orsunn. Per hæc angustias totientia Germaniæ, Liouoniæ, Suetiæ & Russiæ flumina, in Orientale ma-
re se exonerantia, ceu per catartas, præcipiti cursu in latum illud inter Iutiam, Daniam & Noruegiæ pelagus exeunt. Ad hunc lo-
cum omnes naues orientem versus, & vice versa, in Oceanum occidentalem cursum instituentes, veluti ad centrum coire, arcemq; ip-
sam, vti sedem & residentiam Regiam, velorum depositione decenter cohonestare, & vestigal Regio collectori pendere necesse est,
Et cum in vtroque littore arx posita sit, hic quidem Coroneburgum, illic Helsingburgum. Rex, si quando id ita necessitas postulat, suis
in medio collocatis nauib; ita has fauces occupare & occludere potest, vt, qualemcumque etiam numerosissimam classem, ab in-
gressu vel egressu cohiberi possit. In hunc locu sæpissimè vno die ducentas, sæpe etiam quadringentas, interdum etiam sexcentas, atq;
adeo plures & onerarias noues, ex diuersis Europæ partibus conuenire contingit Rex in hac Arce gubernatorem habet. Gerardum
Ranzouium, Henrici Ranzouij in Ducatibus Sclefvici, Holsatiæ & Thietmarici vicarij, filium, magnis peregrinationibus cultum,
qui Germaniam, Græciam, Pontumque Euxinum peragravit, & ex Constantinopolitana vrbe Hierosolymam se contulit. tum per
Italiam & Galliam in Hispaniam Madritum, & in Lusitaniam Olisiponam profectus, iter suum Lutetiam Parisiorum, & in Angliam
conuertit. Inde rursus in patriam solum Holsatiam, ac tum in Daniam se recepit. Helsingora oppidum, arce Coroneburgicæ subiacet,
mari tam propinqua vicinitate iunctum, vt eius procellosi fluctus impetu suo ciuium hortos frustulatim exedant atque elidant. Nun-
dinis frequentissimis, & peregrinarum mercium aduestione clarum, in quod multi conueniunt & magnarij, diuersis ex locis conflunt.
Quo etiam, conquisitisimæ quæq; res, incolarum vsui inferuientes, apportantur.

INCISVM FRONTISPICIO ARCIS CORONEBURGENSIS CARMEN

INclutus hanc celsam Fridericus condidit arcem,
Nominis qui simul & sorte secundus erat.
Rex pius & iustus, mitis, robustus in armis,
Qui tamen inuiti prætulit arma togæ.
Cui Regina thoro vixit sociata iugali,
Mechelburgica nata Sophia domo.
Quæ pariter virtutis amans, studiosa mariti,
Pignora coniugij plena decore dedit.

Ergo vbi pacatos ageret Rex impiger amos,
Structuræ tanta mole peregit opus.
Muniuitque Arcem, velut aspici, haud quod in ista,
Spem sibi in tele præsidijque locet.
Nec velut antiquæ structor Babylonis, ouando,
Iactet vt humana robora facta manu.
Iste luit penas fastus, dum septimus ætatis,
Cerneret amantem persimilemque feris.

Rex nihil ostenta, Danus, se credit & optas
Præsidio tuum solius esse Dei.
Scit bene, ni faueat Numen, quod robora nulla
Vel chalybe, aut duro facta adamante, iuuent.
Ergo det astrorum, terræque marisque creator,
In quo spem solo Rex Fridericus habet.
Prosper vt ille diu, & soboles serique Nepotes,
Has habitent, firma pace vigente, domos.

SIC DE EADEM HAC ARCE RANZOVIANÆ MVSAE.

EST, vbi, quæ regno sunt consociata sub vno,
Rura procellosi diuidit vnda maris.
Scania rura vocant, nec non Zelandica, quæ nunc
Sub iusto sceptro, Rex Fridericus habet.
Hic in vtroque sita est insani litore ponti,
Arx, Regi qua nil gratius esse potest,

Nomina si quæras, hæc Helles, illa Corone,
Nomen habens domino est vtraque fida suo.
Nauis enim non vllam mari se credit Eoo.
Hæc penetrans, quæ non ponere vela solet.
Omnibus hic opus est merces vt fateantur, & illas
Subducta redimant pro ratione sibi.

Prouenit hinc auri, & argenti tantus acervus,
Hunc regni vt neruum dicere iure queas.
Mirentur reges auri, argenti que fodinas,
Quas ipsis tribuit dextera larga Dei.
Non minor est, quem de multorum mercibus amplis
Prouentum Daniæ Rex Fridericus habet.

ALIVD.

Fama est Iustinum struxisse in rupibus Arcem,
Rara qui fuerat Cæsar virtute secundus:
Ex hac Europam atque Asiam telluris & æquor
Ranzonum medio spectabat lumine Cæsar
Inuictus pelago puppes, terræque repostas:

Condidit hanc Arcem regni Fridericus in ora.
Virtuti hic nulli Rex & pietate secundus.
Rex amat hanc Arcem, Regni & per secla Coronam
Esse dedit nomen, sed virtus incluta Regis
Æreus splendorem, Cræsi quoque viceris aurum:

Despicit hac velut, ex specula Rex altus vtrinque,
Arctum, occidentumq; fretum, hinc & Scania longe
Nec non fertilibus, Zelandia cernitur, arvis
Ius Regis cogit puppes hic sistere cursum,
Ætadare, iudicatis felici natiuitate auri.